

Δελτίο Τύπου
του Περιφερειακού Συμβουλίου Κεντρικής Μακεδονίας
του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος.
Θεσσαλονίκη, 8 Μαΐου 2025

Με αφορμή τα πρόσφατα περιστατικά βίας μεταξύ ανηλίκων σε σχολεία και γειτονιές της Θεσσαλονίκης, καθώς και τις νέες εξαγγελίες της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της βίας και της παραβατικότητας των ανηλίκων, το Περιφερειακό Συμβούλιο Κεντρικής Μακεδονίας του Σ.Κ.Λ.Ε. εκφράζει τον έντονο προβληματισμό του.

Η καταχρηστική χρήση του όρου «κοινωνική εργασία», αντί του ορθού «κοινωφελής εργασία», για να περιγραφούν αγγαρείες ως ποινές σε μαθητές, προσβάλλει το επιστημονικό περιεχόμενο του επαγγέλματός μας. Ενημερώνουμε το Υπουργείο ότι σύμφωνα με τον Διεθνή Ορισμό της Κοινωνικής Εργασίας (IFSW), η Κοινωνική Εργασία είναι εφαρμοσμένη κοινωνική επιστήμη που στοχεύει στην κοινωνική αλλαγή, την ενδυνάμωση και απελευθέρωση των ανθρώπων και όχι στην τιμωρία ή την πειθάρχηση. Επισημαίνουμε πως οι τιμωρητικές πειθαρχικές πρακτικές δεν έχουν ουσιαστικά, μακροπρόθεσμα αποτελέσματα. Αντιθέτως, η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι συχνά οδηγούν σε αύξηση της επιθετικότητας και ενίσχυση του στιγματισμού των παιδιών.

Όταν η «Εθνική Στρατηγική» για την βία και την παραβατικότητα των ανηλίκων συνοψίζεται σε μέτρα καταστολής γίνεται σαφές πως δεν αναζητούνται οι πραγματικές αιτίες, αλλά στοχοποιούνται οι εκφράσεις ενός συστημικού κοινωνικού φαινομένου. Τα σχολεία-αναμορφωτήρια, τα τεχνικά γυμνάσια και η κοινωφελής εργασία ως πειθαρχική τιμωρία, ενισχύουν τη λογική του στιγματισμού και της περιθωριοποίησης. Το δημόσιο σχολείο μετατρέπεται από πεδίο μόρφωσης, έκφρασης, αναγνώρισης κάθε μοναδικής προσωπικότητας και ενδυνάμωσης σε μηχανισμό ελέγχου και αποκλεισμού.

Η βία και η παραβατικότητα δεν είναι μεμονωμένα φαινόμενα ατομικής παρεκτροπής, αλλά σύμπτωμα συστημικής βίας. Η κοινωνική ανισότητα, η φτώχεια, η ανεργία, οι δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης, η σχολική αποτυχία λόγω της υποτίμησης ευάλωτων ομάδων και η έλλειψη ψυχοκοινωνικής στήριξης είναι τεκμηριωμένες αιτίες του φαινομένου. Η επιβολή κοινωφελούς εργασίας αποκομμένη από αυτές τις συνθήκες μετατρέπεται σε μηχανισμό στιγματισμού. Αντί να ενισχύει την ενσυναίσθηση και την κοινωνική συνείδηση, ετικετικοποιεί ως «παραβατικά» τα παιδιά, αναπαράγοντας τον κοινωνικό αποκλεισμό και πλήττοντας κυρίως παιδιά από ευάλωτα κοινωνικοοικονομικά στρώματα.

Εξάλλου, η εξαγγελία περί «περισσότερων κοινωνικών λειτουργών και ψυχολόγων» στα σχολεία είναι γενικόλογη, χωρίς δεσμεύσεις και χωρίς χρονοδιάγραμμα, αγνοώντας το διαχρονικό αίτημα του Σ.Κ.Λ.Ε. για σύσταση σχολικών κοινωνικών υπηρεσιών, διεπιστημονικά στελεχωμένων, σε κάθε σχολική μονάδα. Αντί για αστυνόμευση και αποκλεισμό, το υπουργείο θα όφειλε να ενισχύσει τους υποστηρικτικούς μηχανισμούς: σχολικούς κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, παιδαγωγικά εργαστήρια, δομές πρόληψης και ενίσχυσης του δημόσιου σχολείου. Να οικοδομήσει παιδαγωγικές σχέσεις εμπιστοσύνης και κατανόησης, που ενδυναμώνουν τον μαθητή και τον προστατεύουν από το αίσθημα εγκατάλειψης, απομόνωσης και στιγματισμού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της ανάγκης αποτελούν τα μουσικά και καλλιτεχνικά σχολεία, όπου τα ποσοστά παραβατικότητας είναι εξαιρετικά χαμηλά ή μηδενικά. Η δημιουργική έκφραση, η ομαδική εργασία, η ενσυναίσθηση και η ουσιαστική παιδαγωγική σχέση και πλαισίωση, φαίνεται να λειτουργούν προληπτικά και θεραπευτικά, χωρίς την ανάγκη κατασταλτικών μέτρων.

Συνεπώς, το πρόβλημα δεν είναι η βία και η παραβατικότητα των ανηλίκων, αλλά το κοινωνικό και θεσμικό περιβάλλον που τις γεννά και τις ενισχύει. Οι εξαγγελίες που είδαμε δεν είναι σχέδιο πρόληψης και προστασίας, αλλά εργαλεία διοικητικής πειθάρχησης – και ενίοτε κοινωνικού στιγματισμού.

Ως Κοινωνικές/οί Λειτουργοί, καλούμε σε ριζική αναθεώρηση της στρατηγικής αντιμετώπισης της παραβατικότητας, η οποία δεν είναι μεμονωμένο πρόβλημα αλλά δείκτης ενός συστήματος που έχει ανάγκη κοινωνικής μεταρρύθμισης και ουσιαστικής πρόληψης. Η απάντηση δεν είναι η επιτήρηση και η αστυνόμευση, αλλά η ενίσχυση του δημόσιου σχολείου, της παιδαγωγικής σχέσης και της κοινωνικής υποστήριξης.

Η Κοινωνική Εργασία είναι ΕΠΙΣΤΗΜΗ και μέρος της λύσης – όχι μέθοδος τιμωρίας.